

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

JUNIE 2017

REKENINGKUNDE

PUNTE: 300

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 16 bladsye en 'n 13-bladsy antwoordeboek.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die onderstaande instruksies sorgvuldig deur en volg dit noukeurig.

1. Beantwoord AL die vrae.
2. 'n Spesiale ANTWOORDEBOEK word verskaf waarin jy ALLE vrae moet beantwoord.
3. Toon ALLE bewerkings om deelpunte te verdien.
4. Jy mag 'n nie-programmeerbare sakrekenaar gebruik.
5. Jy mag 'n donker potlood of blou/swart ink gebruik om die vrae te beantwoord.
6. Waar van toepassing, toon alle berekeninge tot EEN desimale punt.
7. 'n Uiteensetting van die vrae word hieronder voorsien. Probeer om by die voorgestelde tyd vir elke vraag te hou.

VRAAG 1: 45 punte; 25 minute	
Onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Versoenings	Finansiële rekeningkunde <ul style="list-style-type: none"> • Bank en krediteure. Bestuur van hulpbronne <ul style="list-style-type: none"> • Interne beheer
VRAAG 2: 35 punte; 20 minute	
Onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Voorraadwaardasie	Bestuur van hulpbronne <ul style="list-style-type: none"> • Berekening en vertolking van voorraad inligting • Probleemoplossing
VRAAG 3: 55 punte; 35 minute	
Onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Begrippe en Inkomstestaat	Finansiële rekeningkunde <ul style="list-style-type: none"> • Begrippe, Inkomstestaat met aansuiwerings
VRAAG 4: 55 punte; 30 minute	
Onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Balansstaat en notas	Finansiële rekeningkunde <ul style="list-style-type: none"> • Begrippe, Balansstaat, notas en berekeninge deur d.m.v. finansiële aanwysers
VRAAG 5: 65 punte; 40 minute	
Onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Kontantvloeistaat. Vertolkings en ouditeursverslae	Finansiële rekeningkunde <ul style="list-style-type: none"> • Kontantvloei berekeninge • Finansiële aanwysers en vertolking Bestuur van hulpbronne <ul style="list-style-type: none"> • Oudit prosedures en etiek
VRAAG 6: 45 punte; 30 minute	
Onderwerp:	Hierdie vraag integreer:
Vaste Bates en BTW	Finansiële rekeningkunde <ul style="list-style-type: none"> • BTW – begrippe en berekeninge Bestuur van hulpbronne <ul style="list-style-type: none"> • Vaste bates – berekening van bedrae in Nota • BTW-etiek

VRAAG 1: VERSOENINGS**(45 punte; 25 minute)**

1.1 Dui aan of die volgende stellings Waar of Onwaar is. Skryf slegs WAAR of ONWAAR langs elke nommer (1.1.1 – 1.1.4) in die ANTWOORDEBOEK.

1.1.1 Opstel van bankversoening is 'n interne kontrole maatreël.

1.1.2 'n Gunstige saldo op die bankstaat word as 'n debiet aangedui.

1.1.3 'n Vooruitgedateerde tjek ontvang word in die betrokke joernaal aangeteken op die dag waarop dit ontvang word.

1.1.4 'n Tjek aangemeld as verlore deur 'n krediteur moet in die KOJ gekanselleer word.

(4)

1.2 Bankversoening

Die onderstaande inligting het betrekking op Pendu Handelaars vir Maart 2017.

OPDRAG:

1.2.1 Dui die inskrywings aan wat gedoen moet word om die KOJ en KBJ op datum te bring. Voltooi die tabel wat gegee word.
Let wel: Voorlopige totale word voorsien.

(14)

1.2.2 Stel die Bankversoeningstaat op 31 March 2017 op.

(9)

1.2.3 Siba, die boekhouer, is verantwoordelik vir die kontantjoernale sowel as die ontvangs en deponering van geld. Waarom sal jy as interne ouditeur bekommerd wees oor die manier hoe Siba haar pligte uitvoer? Verskaf TWEE redes.

(4)

1.2.4 Gee 'n oplossing vir die bekommernisse wat jy identifiseer het.

(2)

INLIGTING:**A. Bankversoeningstaat op 28 Februarie 2017.**

Dt saldo volgens bankstaat	R11 540
Uitstaande deposito's 16 Februarie 2017	12 400
24 Februarie 2017	9 500
Tjeks nog nie vir betaling aangebied nie:	
Nr. 662 (gedateer 22 September 2016)	1 500
Nr. 732 (gedateer 27 Februarie 2017)	8 740
Nr. 774 (gedateer 18 Mei 2017)	9 820
Kt saldo volgens Bankrekening	9 700

- Tjek 662 was uitgereik aan die eienaar vir persoonlike gebruik. Die tjek is egter nooit gebruik nie.
- Tjek 732 vir handelsvoorraad aangekoop, verskyn in die bankstaat van Maart 2017 met die korrekte bedrag van R7 480.

B. Totale van die bankkolomme in die joernale op 31 Maart 2017:

Kontantontvangstejoernaal	R31 790
Kontantbetalingsjoernaal	R22 500

C. Bankstaat ontvang van WEST-END Bank.

WEST-END BANK BANKSTAAT VAN MASHLE HANDELAARS Cambridge Straat 12 Oos-Londen			
			Datum : 28 Maart 2017 Staat No: 221
BESONDERHEDE	KREDIETE (+) DEBIETE (-)	DATUM	SALDO
Saldo		1/3/2017	(11 540)
Deposito	12 400 +	5/3/2017	860
Kontantheringsfooie	35 -	6/3/2017	825
Tjek Nr 732	7 480 -	8/3/2017	(6 655)
Tjek Nr 785	3 500 -	11/3/2017	(10 155)
Tjek Nr 786	4 600 -	14/3/2017	(14 755)
Deposito	9 500 +	16/3/2017	(5 255)
Aftrekorder – ASD Versekering	635 -	20/3/2017	(5 890)
Deposito – S. Johnson,	5 600 +	22/3/2017	(290)
Tjek Nr 1859	2 800 -	22/3/2017	(3 090)
Onbetaalde Tjek: Debiteur. Banana	1 220 -	23/3/2017	(4 310)
Deposito	8 500 +	24/3/2017	4 190
Kontantheringsfooie	135 -	26/3/2017	4 055
Diensgeld	185 -	27/3/2017	3 870
Rente op oortrekking	170 -	28/3/2017	3 700

- Die aftrekorder op 20 Maart 2017 is vir die maandelikse versekeringspremie.
- Die huurder, S. Johnson, het die huur vir Maart 2017 gedeponeer.
- B. Banana se tjek ter vereffening van sy rekening van R1 250, was geweier.
- Tjek 1859 was 'n fout deur die bank. Dit was 'n ander onderneming se tjek.

D. Deposito in die KOJ maar nie op Maart 2017 bankstaat nie, R14 820.

E. Tjeks in die KBJ vir Maart 2017 maar nog nie vir betaling aangebied nie,

- Nr. 816 vir R3 180
- Nr. 862 vir R2 750

1.3 KREDITEUREVERSOENING

'n Rekeningstaat ontvang van Maskew Verskaffers op 27 Mei 2017, wys 'n uitstaande saldo van **R22 980**, verskuldig deur Longman Handelaars. Volgens Longman Handelaars, is die bedrag verskuldig aan Maskew Verskaffers **R16 200**.

OPDRAG:

Voltooi die tabel deur die onderstaande verskille in berekening te bring en die korrekte saldo aan die einde van die maand te bereken.

Skryf slegs die bedrae in die gepaste kolom(me). Dui die vermeerdering of vermindering aan deur 'n (+) of (-) langs elke bedrag te skryf. (12)

INLIGTING:

- A. 'n Korting van R420 aangeteken in die krediteuregrootboekrekening van Maskew Verskaffers, in die boeke van Longman Handelaars, was nie deur die verskaffer toegestaan nie. Hulle voer aan dat die betaling laat was, en daarom nie kwalifiseer vir die korting nie.
- B. 'n Faktuur van Maskew Verskaffers vir R7 450, was korrek aangeteken in die boeke van Longman Handelaars. Dit was egter verkeerdelik op die rekeningstaat aangedui as R4 750.
- C. 'n Faktuur van Maskew Verskaffers vir R940 was aangeteken as 'n debiet inskrywing in die krediteuregrootboek van Longman Handelaars.
- D. Die rekeningstaat van Maskew Verskaffers wys 'n faktuur van R2 180. 'n Ondersoek het aan die lig gebring dat Longman Handelaars nie by die transaksie betrokke was nie, maar wel 'n ander kliënt van Maskew Verskaffers.
- E. 'n Tjek vir R5 000 uitgereik aan Maskew Verskaffers op 29 Maart 2017, verskyn slegs in die Krediteuregrootboek.

VRAAG 2: VOORRAADWAARDASIE**(35 punte; 20 minute)**

Tim's Kamera Winkel verkoop twee soorte ingevoerde kameras en meerdoelige leersakke as toerusting. Kameras word gewaardeer deur die gebruik van die spesifieke-identifikasie metode en die leersakke word gewaardeer deur die gebruik van die eerste-in-eerste-uit metode. Tim stel belang om sy rekords vir die eerste ses maande van die huidige finansiële jaar, wat op 30 September 2017 eindig, na te gaan.

OPDRAG:

- 2.1 Bereken die waarde van die slotvoorraad van Samsun kameras vir die ses maande geëindig 31 Maart 2017. (7)
- 2.2 Bereken die persentasie brutowins op Nokin kameras verdien. (6)
- 2.3 Bereken die waarde van slotvoorraad vir leersakke vir die ses maande geëindig 31 Maart 2017. (7)
- 2.4 Lewer kommentaar oor die tydperk van voorraad voorhande vir leersakke. Haal syfers aan. (4)
- 2.5 Tim wil die verkope van leersakke vermeerder. Watter advies sal jy hom gee? Noem EEN punt. (2)

INLIGTING:**A. Inligting oor voorraad vir kameras:**

- Saldo van voorraad op 1 Oktober 2016:

	EENHEDE VOORHANDE	KOSPRYS PER EENHEID	TOTALE BEDRAG
Samsun	15	R3 200	R48 000
Nokin	11	R4 000	R44 000

- Totale aankope vir die eerste ses maande:

	EENHEDE	KOSPRYS PER EENHEID	TOTALE BEDRAG
Samsun	23	R3 680	R84 640
Nokin	16	R4 200	R67 200

- Verkope:

	EENHEDE VERKOOP	KOSPRYS PER EENHEID	TOTALE VERKOPE BEDRAG
Samsun	8	R3 200	R31 600
	14	R3 680	R55 300
			R86 900
Nokin	7	R4 000	?
	9	R4 200	?
			R105 280

- Saldo van voorraad op 31 Maart 2017:

	EENHEDE VOORHANDE	TOTALE BEDRAG
Samsun	?	?
Nokin	11	R45 400

B. Inligting oor voorraad vir leersakke:

	EENHEDE	KOSTE PER EENHEID	BEDRAG
Saldo van voorraad op 1 Oktober 2016	30	R650	R19 500
Aankope:			
30 Desember 2016	40	R675	R27 000
25 Februarie 2017	25	R720	R18 000
	65		R45 000
Verkope vir die ses maande geëindig 31 Maart 2017	68		R61 200
Tydperk van voorraad voorhande:	157 dae (148 dae in 2016)		

2.6 BESTUUR VAN VOORRADE

Erna's Kantoortoerusting voorsien skole van drukkers en faksmasjiene. Die inligting vir die jaar geëindig 28 Februarie 2017 word gegee.

Erna het sekere besluite aan die begin van die finansiële jaar geneem. Die gevolge hiervan word in die onderstaande tabel voorsien.

OPDRAG:

Waar van toepassing, voorsien gepaste syfers vir AL die onderstaande vrae.

2.6.1 Drukkers:

- Watter besluit het Erna oor die verkoopprijs van drukkers geneem? (2)
- Hoe het die besluit die besigheid geraak? Noem TWEE punte. (4)

2.6.2 Faksmasjiene:

As gevolg van nuwe kompetisie in die omgewing, het Erna besluit om na 'n goedkoper verskaffer te verander. Was die besluit suksesvol? Verduidelik. (3)

INLIGTING:

	DRUKKERS		FAKSMASJIENE	
	2017	2016	2017	2016
Bestellings van kliënte ontvang	300	470	785	740
Bruto eenhede verkoop	300	462	785	740
Terugsendings van kliënte	0	7	66	0
Verkoopprijs	R2 625	R1 875	R476	R770
Kosprijs	R1 500	R1 250	R340	R550
Winsopslag %	75%	50%	40%	40%
Brutowins	R337 500	R288 750	R106 760	R162 800
Omsetsnelheid van voorraad	6,0 keer	7,1 keer	5,0 keer	5,0 keer

VRAAG 3**BEGRIPE EN INKOMSTESTAAT****(55 punte; 35 minute)**

- 3.1** Pas die begrip in kolom A by die voorbeeld wat in kolom B gegee word. Skryf slegs die letter (A – D) langs elke nommer (3.1.1 – 3.1.4) in die ANTWOORDEBOEK.

KOLOM A	KOLOM B
3.1.1 Inkomstestaat	A. Dit toon die eienaarsbelang (netto waarde), bates en laste van 'n maatskappy, aan die einde van die finansiële jaar
3.1.2 Balansstaat	B. Dit spreek 'n mening uit oor die redelike voorstelling van bedrae in die finansiële state
3.1.3 Kontantvloei-staat	C. Dit toon hoe die maatskappy presteer het gedurende die finansiële jaar
3.1.4 Onafhanklike Ouditeurs-verslag	D. Dit toon die effek van die bedryfs-, finansierings- en beleggingsaktiwiteite op die geld wat die onderneming het

(4)

3.2 KINSTON BPK

Die volgende inligting is vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2017.

OPDRAG:

Stel die **Inkomstestaat** vir die jaar geëindig op.

(51)

INLIGTING:**A. Uittreksel uit Voor-aansuiweringsproefbalans op 28 Februarie 2017**

Lening (Flow Bank)	338 900
Handelsvoorraad	125 400
Debiteurekontrole	117 640
Voorsiening vir oninbare-skulde	7 082
Verkope	1 560 000
Koste van verkope	?
Foosie-inkomste	241 520
Salarisse en lone	216 000
Verbruiksgoedere	32 620
Direkteursfoosie	441 180
Ouditeursfoosie	21 980
Huur inkomste	82 650
Advertensies	12 400
Bankkoste	10 820
Versekering	20 200
Diverse uitgawes	22 160

B. Aansuiwerings en bykomende inligting:

- (i) Goedere word teen 'n winsopslag van 60% op kosprys verkoop. Die winsopslag is gedurende die finansiële jaar gehandhaaf.
- (ii) 'n Afslag, R1 920, toegestaan aan 'n debiteur vir beskadigde goedere aan hom verkoop, moet nog in berekening gebring word.
- (iii) Die volgende faktuur, uitgereik aan B Naidoo, 'n debiteur, moet nog opgeteken word.

KINSTON WINKELS

KREDIETVERKOPE FAKTUUR

Nr 422

Aan: B. Naidoo

Datum: 27 Februarie 2017

Terme : 30 dae min 5%

HOEVEELHEID	BESKRYWING	EENHEIDSPRYS	TOTAAL
4 paar	Dames skoene	R560,00	2 240,00
2 blikke	Skoenpolitoer	R80,00	160,00
			2 400,00
	Herstelwerk aan skoene		180,00
B&FW			2 580,00

- (iv) Suiwer die voorsiening vir oninbare-skulde aan tot 4% van debiteure, nadat bogenoemde transaksies in berekening gebring is.
- (v) 'n Fisiese voorraadopname op 28 Februarie 2017 het die volgende voorraad voorhande getoon.
  - Handelsvoorraad, R123 700
  - Verbruiksgoedere, R3 220
- (vi) Advertensies sluit in 'n bedrag betaal van R5 100, vir die tydperk 1 Januarie 2017 tot 30 Junie 2017.

Die volgende inligting op die bankstaat van Februarie 2017 is nie in berekening gebring nie:

- Bankkoste, R1 280
- Rente gedebiteer, R470
- Direkte deposito vir Februarie 2017 van M. John vir huur. Let wel dat die huur verhoog was met R450 per maand vanaf 1 Oktober 2016.
- Debietorder van R2 250 vir die maandelikse versekering. 20% van die bedrag is vir die eienaar se persoonlike voertuig.

- (vii) Rente op die verbandlening word gekapitaliseer. Die volgende is 'n opsomming van die leningstaat wat van Flow Bank ontvang is:

Saldo op 1 Maart 2016	R430 700
Totale terugbetalings (rente ingesluit)	R91 800
Saldo op 28 Februarie 2017	R378 230

- (viii) Die maatskappy het drie direkteure gehad. 'n Vierde direkteur is op 1 November 2016 aangestel. Sy maandelikse fooi is 10% minder as die van die ander. Sy fooi vir Februarie 2017 is nog nie betaal nie.
- (ix) Voorsien vir waardevermindering op toerusting, R24 200.
- (x) Inkomstebelasting word bereken teen 30% van die nettowins.

VRAAG 4   BALANSSTAAT EN NOTAS**(55 punte; 30 minute)**

- 4.1** Kies 'n begrip uit die lys om die onderstaande sinne te voltooi. Skryf slegs die begrip langs die vraagnommer (4.1.1 – 4.1.4) in die ANTWOORDEBOEK.

Likiditeit; Solvabiliteit; Hefboomfinansiering;
Opbrengs op aandeelhoudersbelang

- 4.1.1 ... is 'n aanduiding van die voordeel wat aandeelhouders verkry deur in die besigheid te belê.
- 4.1.2 ... is 'n aanduiding tot watter mate die besigheid deur geleende kapitaal gefinansier word.
- 4.1.3 ..... is 'n aanduiding of die onderneming sy onmiddellike of korttermyn skuld kan afbetaal.
- 4.1.4 ... is 'n aanduiding of die onderneming in staat is om al sy skulde af te betaal. (4)

4.2 GULABO BPK

Die inligting is vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2017.

OPDRAG:

4.2.1 Stel die volgende notas op 28 Februarie 2017 op:

- Gewone aandeelkapitaal (11)
- Behoue inkomste (16)

4.2.2 Voltooi die Balansstaat op 28 Februarie 2017. (24)

INLIGTING:

A. Inligting gehaal uit die rekords op 28 Februarie 2017:

	R
Vaste bates (teen dra-waarde)	4 607 700
Vaste deposito: Nidhi Bank	?
Handelsvoorraad	?
Handelsdebiteure	234 000
Handelskrediteure	167 000
Oortrokke bank	62 480
Kleinkas en wisselgeld	3 500
Gewone aandeelkapitaal (28 Februarie 2017)	3 812 500
Behoue inkomste (28 Februarie 2017)	?
Lening: Mani Bank (voor die leningstaat)	843 000
SAID: Inkomstebelasting (voorlopige betalings)	250 000

B. Aandeelkapitaal en dividende

Gemagtigde aandeelkapitaal: 950 000 gewone aandele	
1 Maart 2016	60% van gemagtigde aandele alreeds uitgereik.
31 Augustus 2016	'n Tussentydse dividend van 18 sent per aandeel betaal.
1 Oktober 2016	130 000 gewone aandele uitgereik teen R6,60 elk.
27 Februarie 2017	75 000 gewone aandele teruggekoop teen R7,00 per aandeel. Die aandeelhouer kwalifiseer vir finale dividende.
28 Februarie 2017	'n Finale dividend van 22 sent per aandeel word verklaar.

C. Finansiële aanwysers soos bereken op 28 Februarie 2017:

Netto batewaarde	680 sent
Skuld/ekwiteit verhouding	0,2 : 1
Bedryfsverhouding	1,5 : 1

D. Lening:

- Rente op die lening word gekapitaliseer.
- Die maatskappy gaan R90 000 van die lening in die volgende finansiële jaar terugbetaal.

E. Inkomstebelasting teen 32% van die nettowins beloop R261 120.

VRAAG 5: KONTANTVLOEISTAAT, VERTOLKINGS EN OUDITVERSLAE**(65 punte; 40 minute)****5.1 SAMSON BPK**

Die volgende inligting verwys na Samson BPK. Die finansiële jaar het op 28 Februarie 2017 geëindig.

OPDRAG:

- 5.1.1 Stel die KONTANT DEUR BEDRYWIGHED VOORTGEBRING nota op vir die Kontantvloeistaat (11)
- 5.1.2 Bereken die volgende bedrae vir die Kontantvloeistaat:
- Inkomstebelasting betaal (4)
  - Dividende betaal (4)
- 5.1.3 Voltooi die uittreksel van die Kontantvloeistaat wat voorsien word. (22)

INLIGTING:**A. Inligting uit die Balansstaat op 28 Februarie 2017:**

	2017	2016
Vaste bates (dra-waarde)	3 450 000	2 688 000
Beleggings	170 000	125 000
Verbandlening	800 000	450 000
Gewone aandeelkapitaal	2 569 000	2 304 000
Voorrade (Handelsvoorraad)	112 000	174 000
Handelsdebiteure	128 000	98 300
Vooruitbetaalde uitgawes	3 200	1 900
Handelskrediteure	201 600	221 000
Kontant- en kontant ekwivalente	268 500	3 600
Bankoortrekking	0	51 600
SAID: Inkomstebelasting	17 300 (Kt)	9 400 (Dt)
Aandeelhouders vir dividende	138 600	86 400

B. Aandeelkapitaal:

- Op 1 Maart 2016, die uitgereikte aandeelkapitaal bestaan uit 720 000 gewone aandele.
- Op 30 April 2016, 50 000 gewone aandele teruggekoop teen 25% bo die gemiddelde aandele prys. Die terugkoop prys van R200 000 was per tjek betaal.
- Op 30 November 2016, 100 000 aandele uitgereik.

C. Dividende:

- Totale dividend vir die jaar beloop R239 100.

D. Inligting van die Inkomstestaar op 28 Februarie 2017:

Waardevermindering	R135 700
Rente uitgawe	76 500
Inkomstebelasting	298 700
Nettowins voor belasting	995 800

E. Vaste bates:

- Ou toerusting is teen dra-waarde verkoop, R214 300.
- Uitbreidings aan die geboue is gedurende jaar voltooi.

5.2 FOXX BPK EN WOLFE BPK

Finansiële inligting en aanwysers van die twee maatskappye vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2017, word voorsien.

Waar finansiële aanwysers benodig word om jou antwoord te staaf, noem die finansiële aanwyser, die werklike syfer/verhouding/persentasie en tendense.

OPDRAG:

- 5.2.1 Identifiseer die maatskappy wie se bedryfskapitaal meer effektief bestuur word. Verwys na TWEE finansiële aanwysers van albei maatskappye om jou keuse te staaf. (5)
- 5.2.2 Lewer kommentaar oor die dividende betalings-beleid van elke maatskappy. Verduidelik die beleid wat gebruik was en haal syfers vir elkeen aan. (4)
- 5.2.3 Lewer kommentaar oor die besluite, rakende die gebruik van lenings, vir elke maatskappy. Verwys na TWEE finansiële aanwysers vir elke maatskappy. (6)
- 5.2.4 Verduidelik hoe voornemende beleggers op die aandeleprys van elke maatskappy sal reageer. Haal syfers aan om jou antwoord te staaf. (4)

INLIGTING:

	FOXX BPK	WOLFE BPK
Bedryfsverhouding	1,3 : 1	3,3 : 1
Vuurproefverhouding	1,1 : 1	0,7 : 1
Tydperk van voorraad voorhande	35 dae	98 dae
Skuld-ekwiteitsverhouding	0,8 : 1	0,1 : 1
Opbrengs op gemiddelde totale kapitaal aangewend	17%	6%
Opbrengs op gemiddelde aandeelhoudersbelang	14,1%	7,8%
Verdiens te per aandeel	520 sent	650 sent
Dividende per aandeel	494 sent	325 sent
Netto batewaarde per aandeel	945 sent	530 sent
Markprys per aandeel op die JSE	776 sent	710 sent
Rentekoers op lenings	12%	12%

5.2.5 OUDITEURVERSLAG

Jy word voorsien van uittreksels uit die onafhanklike ouditeurverslae van Foxx BPK en Wolfe BPK.

Uittreksel van ouditeurverslag van Foxx Bpk:

Na ons mening is die jaarlikse finansiële state 'n redelike voorstelling, in alle wesenlike opsigte, van die finansiële posisie van die maatskappy op 28 Februarie 2017, en sy finansiële prestasie en kontantvloeï vir die jaar geëindig in ooreenstemming is met Internasionale Finansiële Verslagdoeningstandaarde, en die vereistes van die Maatskappywet van Suid-Afrika.

Uittreksel van ouditeurverslag van Wolfe Bpk:

Ons het gevind dat interne kontrole prosedures nie nagekom is nie en dat geen dokumentasie bestaan vir 'n beduidende deel van die transaksies wat getoets is.

As gevolg van die belangrikheid van die aangeleentheid soos beskryf in die vorige paragraaf is ons nie in staat om voldoende auditbewyse te verkry om 'n basis vir 'n auditmening te bied nie. Gevolglik kan ons nie 'n mening uitspreek oor die finansiële state vir die jaar geëindig 28 Februarie 2017.

OPDRAG:

- Noem die tipe verslag deur elke maatskappy ontvang. (2)
- Eastward, 'n belegger, beplan om in een van die maatskappye te belê. Verduidelik hoe bogenoemde verslae sy besluit om in watter maatskappy, sy geld te belê, sal beïnvloed. (3)

VRAAG 6: VASTE BATES EN BTW**(45 punte; 30 minute)****6.1 VASTE BATES**

Die onderstaande inligting is geneem uit die boeke van Elijah Handelaars vir die jaar geëindig 28 Februarie 2017:

OPDRAG:

- 6.1.1 Verduidelik hoe die bateregister die interne ouditeur in die uitvoering van sy pligte sal help. (2)
- 6.1.2 Stel die Bateverkope rekening op om die verkoop van die toerusting op 1 Desember 2016 in berekening te bring. (11)
- 6.1.3 Bereken die ontbrekende bedrae (i) tot (v) in die nota. Toon alle bewerkings. (18)

INLIGTING:**A. VASTE BATE NOTA**

	GEBOU	VOERTUIG	TOERUSTING
Drawaarde (1 Maart 2016)		528 000	168 000
Kosprys	(i)	825 000	420 000
Opgehoopte waardevermindering		(ii)	252 000
Bewegings			
Toevoegings	625 000	300 000	0
Verkope teen drawaarde		0	(v)
Waardevermindering		(iii)	(58 125)
Drawaarde (28 Februarie 2017)	2 165 000	(iv)	
Kosprys	2 165 000		290 000
Opgehoopte waardevermindering			

- B.
- Die nuwe voertuig was op 1 Julie 2016 op krediet aangekoop.
  - Waardevermindering op voertuig word teen 20% op die verminderde-saldo afgeskryf.
- C.
- Op 1 Desember 2016 was ou toerusting op krediet verkoop vir R50 000. Die opgehoopte waardevermindering op die toerusting verkoop, was R48 750 op 1 Maart 2016.
  - Waardevermindering op toerusting word teen 15% op die kosprys afgeskryf.

6.2 BTW

Inligting rakende Marties Handelaars vir die twee maande geëindig 31 Mei 2017 word voorsien. Die onderneming is vir BTW geregistreer. Alle goedere is onderhewig aan 14% BTW %.

6.2.1 Voltooi die BTW KONTROLE kolom in die tabel wat voorsien word en bereken die bedrag ontvangbaar van **of** betaalbaar aan SAID. (11)

6.2.2 M. Booï het aan Marties voorgestel dat sy sekere goedere slegs vir kontant sal verkoop, en dat sy geen dokumentasie daarvoor sal gee nie. Moet Marties die aanbod aanvaar? Verduidelik in. (3)

INLIGTING:

	BTW INKLUSIEWE BEDRAG	BTW BEDRAG EKSKLUSIEF	BTW BEDRAG
Totaal verskuldig aan SARS			5 206
Totale verkope	165 300		
Totale aankope		94 000	
Oninbare skulde	8 094		994
Korting ontvang			882
Terugsendings aan verskaffers	5 472	4 800	
Korting toegestaan			406

45

TOTAAL: 300

